

Knelpunten waardeoverdracht

De aanvraagtermijn voor individuele waardeoverdracht is per januari 2015 vervallen. Slapers kunnen zich daardoor calculerend gedragen en dat is ongewenst. Staatssecretaris Klijnsma probeert dit te repareren, echter de oplossingen zijn ingewikkeld en complex om uit te voeren.

Sinds de invoering van het wettelijk recht op waardeoverdracht bij wisseling van werkgever, geldt als voorwaarde dat de deelnemer de waardeoverdracht binnen zes maanden aanvraagt. De Tweede Kamer besloot deze termijn te schrappen. Maar de wettelijke datum voor bepaling van de overdrachtswaarde ligt nog wel op het moment van wisseling van werkgever.

Geen belemmeringen overdracht pensioen

De Tweede Kamer vindt overdracht van pensioen in veel gevallen een verbetering. Daarom moeten deelnemers altijd waardeoverdracht kunnen aanvragen. Tenminste zolang bij één van de pensioenfondsen geen sprake is van een te lage dekkingsgraad. Deelnemers krijgen hierdoor ook een beter zicht op de totale pensioenaanspraken en op de ontwikkeling van de waarde van het pensioen.

Op de redenering van de Tweede Kamer is naar de mening van pensioenfondsen wel wat op af te dingen. Het wettelijk recht op waardeoverdracht is in 1994 ingevoerd om pensioenbreuk te bestrijden. Pensioenbreuk was aan de orde bij eindloonregelingen. Maar eindloonregelingen komen bijna niet meer voor. Voor deelnemers is het wel overzichtelijk om alle pensioenaanspraken bij dezelfde uitvoerder te hebben. Maar of waardeoverdracht een verbetering van het pensioenresultaat geeft, hangt af van de mate waarin beide pensioenuitvoerders de pensioenen in de toekomst kunnen verhogen of moeten verlagen. Dat is voor deelnemers vooraf moeilijk in te schatten. Pensioenuitvoerders kunnen daar ook geen goede indicatie voor geven.

Gevolgen beweging slapersbestanden

Staatssecretaris Klijnsma vreest calculerend gedrag van slapers. Als een deelnemer een aantal jaren na aanvang van de deelneming in de nieuwe pensioenregeling alsnog waardeoverdracht aanvraagt, kan hij doorgevoerde verlagingen en verhogingen bij de betrokken pensioenuitvoerders sinds de baanwisseling in de beoordeling betrekken. Of hij kan de verwachte toekomstige ontwikkeling daarvan erbij betrekken. Zo'n afweging kan de solidariteit in de betrokken regelingen onder druk zetten. Als 'slapersbestanden' alsnog in beweging komen, kan dit grote financiële gevolgen voor pensioenuitvoerders hebben.

Calculerend gedrag op basis van gerealiseerde verlagingen en verhogingen in het verleden is niet gewenst. Of en in hoeverre waardeoverdracht in het belang van de deelnemer is, hangt vooral af van de toekomstige verwachte verhogingen en verlagingen bij beide pensioenuitvoerders. Pensioenfondsen communiceren in het belang van de deelnemer zo goed mogelijk hierover. Ondanks het feit dat de toekomst onzeker is. Hier is dan ook geen sprake van ongewenst calculerend gedrag van deelnemers.

Aanvang na 1 januari 2015

Staatssecretaris Klijnsma wil de effecten van het calculerend gedrag beperken. Dat doet ze door de aanvraagtermijn voor waardeoverdracht alleen te laten vervallen als de deelneming in de nieuwe pensioenregeling is aangevangen op of na 1 januari 2015. Het recht op waardeoverdracht kan ook opgeschort zijn, omdat een betrokken pensioenfonds een te lage dekkingsgraad heeft. Indien het recht op waardeoverdracht na zo'n opschorting herleeft, geldt op dat moment een aanvraagtermijn van zes maanden. Hiermee wordt dit onderdeel van de wetswijziging teruggedraaid. Hierdoor is de wettelijk regeling op dit punt niet consistent.

Probleem half opgelost

Volgens pensioenfondsen wordt het probleem maar half oplost. Ook voor baanwisselingen vanaf 2015 kunnen slapers zich namelijk calculerend gedragen. Stel dat een werknemer op 1 april 2015 van baan wisselt en waardeoverdracht aanvraagt in 2020. De huidige wetgeving bepaalt dat de overdrachtswaarde wordt berekend op basis van de pensioenaanspraken op 1 april 2015. Dat geeft ook de gelegenheid voor calculerend gedrag. Verlagingen en verhogingen tussen 2015 en 2020 zijn immers op het moment van de aanvraag bekend. Bovendien is deze werkwijze verzekeringstechnisch problematisch omdat in deze periode het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico gedekt was door de overdragende pensioenuitvoerder. Verder is dit uitvoeringstechnisch ingewikkeld. Alle doorgevoerde verlagingen en verhogingen bij de overdragende pensioenuitvoerder moeten immers teruggedraaid worden. Ook moet de ontvangende pensioenuitvoerder alle doorgevoerde verlagingen en verhogingen reconstrueren. Het is daarom de vraag of dit proces beheersbaar is.

Minder overdrachten door bijbetaling

Het is mogelijk dat veel slapers door het vervallen van de aanvraagtermijn alsnog een verzoek om waardeoverdracht (gaan) doen. Ook de kans dat bijbetalingsproblematiek zich voordoet, is fors toegenomen. De achtergrond van bijbetalingsproblematiek is dat verzekeringscontracten vaak gebaseerd zijn op een rekenrente van 3% of 4%.

De wettelijke rekenrente voor waardeoverdracht is in 2015 lager, namelijk 2,156%. Bij een overdracht naar een verzekeraar, kan de verzekeraar om een bijbetaling vragen. Klijnsma wil escalatie van de bijbetalingsproblematiek voorkomen. Daarom verruimt zij de tijdelijke regeling om bijbetalingslasten bij waardeoverdracht te beperken. Voor alle werkgevers geldt dat waardeoverdracht niet doorgaat als dit zou leiden tot een bijbetaling van meer dan € 15.000,- en meer dan 10% van de overdrachtswaarde. Eerder gold dit alleen voor kleine werkgevers. Dit kan ertoe leiden dat minder overdrachten plaats vinden dan dat er aangevraagd worden.

Reparatie voor korte termijn

Het ontwerpbesluit van Klijnsma is een reparatiemaatregel voor de korte termijn. Het kabinet doet in 2015 nader onderzoek naar een fundamentele herziening van het systeem van waardeoverdracht. Klijnsma stuurt naar verwachting voor de zomer van 2015 een brief aan de Tweede Kamer over de uitkomst daarvan.

Onze opmerking

Het zou een oplossing kunnen zijn om de overdrachtswaarde te berekenen op basis van de pensioenaanspraken op de datum van aanvraag. Het maakt dan geen verschil of het gaat om een baanwisseling van voor of na 2015. Daarvoor is een wijziging van de wettelijke definitie van overdrachtsdatum nodig. Het hoort in naar onze mening zo te blijven dat, indien het recht op waardeoverdracht na opschorting herleeft, de overdrachtsdatum alsnog geldt als datum van herleving. Het kabinet heeft de afgelopen jaren gezegd om bij de bijbetalingsproblematiek niet vooruit te lopen op de fundamentele herziening. Blijkbaar gaat het niet snel genoeg en te wachten op de fundamentele herzieningen.